

Suk Sulat ni San Pablo para se ngak taga Efeso

Pesi'una

Suk Sulat ni Pablo para se ngak taga Efeso migasuy metendeng “Sek pelanu ned Diwata... suk pekpesalabuuk se dlaun neg binaal ritu se dlangit bu' rini seg benwa, duma sek pedlegeseg ni Christ (1.10).” Pekpe'ilelaat rema ini para se nga getawan ned Diwata neng medleketubu' neng me'unut se gembagel nek pelanu keni para sek peksalabuuk se dlaun ne nga getawan duma ni Jesus Christ.

Se guna neg bahin se dlibru neg *Efeso* keni, sung menenulat migasuy metendeng sek tima sek peksalabuuk pebiyan sek pekpesuun sek pema'agi ned Diwata ne Gama' sek pekpili' se nga getawaan, pegendun ilan run sek pekpasaylu bu' pedluwas buwat se ngak sala' nilan pebiyan seg Bata'en ne si Jesus Christ, bu' pegendun run sek pekpeniyagal se Gispiritu Santu se gembagel nek saad ned Diwata. Se keruwa' neg bahin, mikpe'ilelaat si Pablo seng membebasaan sek pedleketubu' pebiyan sek peksalabuuk nilan ri ni Christ neng me'ita' ri se ketubu' nilan.

Meleget ne nga dlendasan ne ginamit ni Pablo arun sek pekpe'ita' sek peksalabuuk se getawan ned Diwata ri sek peksalabuuk duma ni Christ: suk simbaan maa' ne dlawas, si Christ maa' ne gulu awas maa' neg balay, si Christ maa' ne

gimpurtanti nek penligen neg batu, awas maa' nek sawa, bu' si Christ maa' neg bana. Melengas su ngak pema'agi ne ginamit seng menenulat sek pekperayag se kemetuuran se ginulikseg giin sek pegena'ena' se dlelaat ned Diwata ri ni Christ. Su dlaunen mi'ita' ri se kerelaag sek pekpetail ni Christ, sek pegantusen, pekpasaylu, dlelaat bu' pekelimpyu.

Ngang Misulat ri sek Sulat keni

I. Pesi'una 1.1-2

II. Si Christ bu' suk Simbaan 1.3—3.21

III. Sug Begu ne Ketubu' ri ni Christ 4.1—6.20

IV. Su Ketapusan ne ngak Pengumusta 6.21-24

¹ ✧ Seniyu ne nga getawan ned Diwata ri seg Efeso, neng metinumanen ri se ketubu' nilan sek pekesalabuuk duma ni Christ Jesus.

Sulat keni buwat ni Pablo, nek pebiyan se keliyag ned Diwata mibaal ne gapustulis ni Christ Jesus.

² Sud Diwata ne Gama' ta bu' ni Jesus Christ ne Ginu'u ta megbegay siya ri seniyu ne kepiya bu' kelinaw.

Su Gispirituhanen ne ngak Pengumpiya riin ni Christ

³ Pesalamatan ta sud Diwata bu' su Gama' ne Ginu'u ta ne si Jesus Christ! Ay riin sek pekesalabuuk ta duma ni Christ, pingumpiyanaan ita pebiyan sek pegbegay ri senita se dlaun ne gispirituhanen nek pengumpiya buwat se dlangit. ⁴ Isan se genda' pa mbaal sug benwa, pimili' ita na ned Diwata ne mbaal ne getawaan

✧ **1:1** 1.1: Su Ngak Pimbaal 18.19-21; 19.1.

pebiyan sek pekesalabuuk ta duma ni Christ arun mbala'an ita bu' nda'irunik sayep riin seng metungenga'an.

Tendeng sek pekpetailen, ⁵ sud Diwata mik-tegana na daan ne mbaal ita ne nga gem-bata'en pebiyan ri ni Jesus Christ. Giin nini sung mekepedleliyag ri seniin bu' ketuyu'aan. ⁶ Siya'en ta sud Diwata tendeng seng meketetingala nek pebiyan nek pi'ita'en su dlelaaten ri senita, para se genda'ig bayad ne gasa neg binegain ri senita riin sek pinetailen neg Bata'! ⁷ ☆ Ay pebiyan sed dugu' ni Christ, linekat ita, neng migulugan nek pinasaylu na su ngak sala' ta. Gendun kebagel su kepiya ned Diwata, ⁸ neg binegain ri senita se gendi' mesukud!

Riin se dlaun nek tinawaan bu' pekpenabut, ⁹ binaal ned Diwata landuni ketuyu'aan, bu' pisuunen ri senita sung mi'edlud nek pelanuun ne dliyagaan tubusen pebiyan riin ni Christ. ¹⁰ Pelanu keni, nek tubusen ned Diwata se ginsaktu nek panahun, giin suk pekpesalabuuk se dlaun ne ngag binaal ritu se dlangit bu' seg benwa duma sek pedlegeseg ni Christ.

¹¹ Su dlaun ne ngag betang mibaal sumala' ri sek pelanu bu' keliyag ned Diwata; bu' pimili' ita ned Diwata arun mbaal ne gegulingenen ne nga getawan riin sek pekesalabuuk duma ni Christ tendeng se gegulingenen ne ketuyu'an, pis-inkal se landuni liyagaan gatad pa se getaran. ¹² Mbuus, gita ne guna neng midderama ri ni Christ, meksaya' sek pekege'eman ned Diwata.

☆ **1:7** 1.7: Colosas 1.14.

¹³ Bu' gamu rema mibaal ne getawan ned Diwata seng mirenggeg niyu sung metuud neng minsahi, su Gempiya ne Gesuyen sung mikegbe-gay ri seniyu ne keluwasan. Miktu'u amu riin ni Christ, bu' sud Diwata migbetang ne gilelaan ne gamu niin na, pebiyan sek pegbegay ri seniyu se Gispiritu Santu nek sinaaren. ¹⁴ Su Gispiritu giin suk peniyagal neng merawat ta landunik sinaad ned Diwata riin se nga getawaan, bu' giin nini su kesiguruwan ta ne sud Diwata megbegay nek tileng ne kegewasan tu se ngang niin. Siya'en ta suk pekege'emaan!

Suk Pegampu' ni Pablo

¹⁵ Tendeng run nini ne keterengan, gatad pa seng mirenggeg'u suk pektu'u niyu ri se Ginu'u ne si Jesus bu' suk pekpetail niyu se dlaun ne nga getawan ned Diwata, ¹⁶ nda'u pelali sek pekpesalamat ri sed Diwata para seniyu. Pigena'ena'u amu ri se ngak pegampu'u, ¹⁷ bu' migandyu'u ri sed Diwata se Ginu'u ta ne si Jesus Christ, su ge'eman ne Gama', neg begayan amu ne Gispiritu, ne giin sung megbegay ri seniyu nek tinawan bu' mekperayag sed Diwata ri seniyu, arun me'ilala niyu giin. ¹⁸ Inandyu'u ne relaagaan su ngak pengena'ena' niyu, arun mesuunan niyu landunik pedderama sek pektawagen ri seniyu. Bu' arun mesuunan niyu gendun keratu' bu' ketingelaan su ngak pengumpiya nek sinaaren tu se nga getawaan, ¹⁹ bu' gendun kebagel su ga'emen neng mikterbahu ri senita ne ngang mikt'u. Ga'em keni neng mikterbahu

ri senita maa' rema se ge'eman nek sekeg ²⁰ ☆ ne gemitenen sek pekpetubu'en puli' ri ni Christ buwat se kemetain bu' sek pekpe'ingkuren ri seniin tu sed dapit dlintuun ritu se dlangit. ²¹ Si Christ medlegeseg labaw se dlaun ne nga geseg ritu se dlangit, se ngang mingetendanan, nga ge'eman, bu' nga ginu'u; giin duunik tituluun ne dlabaw pa kampuun se dlaun ne ngak titulu sek pekpengetendanan ri seg benwa keni bu' seng mateng pa. ²² ☆☆ Binetang ned Diwata su dlaun ne ngag betang riin sek pedlegeseg ni Christ bu' binaal giin ne geseg para sek simbaan ne dlabaw se dlaunan. ²³ Suk simbaan giin su dlawas ni Christ, sung meketileng ri seniin, neng miktileng ri se gegulingenen se dlaun ne ngag betang.

2

Buwat se Kemetain pagaw se Ketubu'

¹ ☆ Nud diin minatay amu ri se gispirituhanen tendeng ri sek pekemesinupaken niyu bu' se ngak sala' niyu. ² Sek panahun ketu sinunud niyu sung melaat nek pedleketubu' rini seg benwa. Sinunud niyu su geseg se nga gispirituhanen ne ngak pengga'em ri se dlangit, su gispiritu neng midlegeseg nemuun ri se nga getaw neng miksupak ri sed Diwata. ³ Dlaunan ta nud diin maa' ri senilan, bu' midleketubu' sumala' ri se kinilawan ne nga gayak, sek pegbaal se isan landun ne dliyagan ne nga dlawas bu' nga gena'ena' ta. Su kinilawan ta ne

☆ **1:20** 1.20: Ngak Salmo 110.1. ☆ **1:22** 1.22: Ngak Salmo 8.6.

☆ **1:22** 1.22-23: Colosas 1.18. ☆ **2:1** 2.1-5: Colosas 2.13.

kina'iya, tinegana ita neng megantus se dlanget ned Diwata, maa' ne ngad duma.

⁴ Ma'ad gembagel gupiya su dlelaat ned Diwata bu' suk pekpetailen para senita, ⁵ isan minatay ita ri se gispirituhanen tendeng sek pekemesin-upaken ta, pitubu'en ita puli' duma ni Christ. Ay miluwas ita tendeng se kepiya ned Diwata. ⁶ Bu' riin sek pekesalabuuk ta ri ni Christ Jesus, pitubu'en ita puli' arun sek pedlegeseg duma seniin tu se dlangit. ⁷ Binaalen ini arun se dlaun ne ngak panahun neng mateng, mpe'ita'en su kebagel gupiya ne kepiyaan ri sek pekpetail nek pi'ita'en ri senita pebiyan ri ni Christ Jesus. ⁸⁻⁹ Ay tendeng se kepiya ned Diwata, miluwas amu pebiyan sek pektu'u. Gena' se gegulingen niyu ne ngak pekpenantu, bu' ndi' begay ned Diwata, arun nda'iruning mekepesigarbu metendeng run nini. ¹⁰ Ngag binaal ita ned Diwata. Bu' riin sek pekesalabuuk ta duma ni Christ Jesus, binaalen ita arun mekegbaal ita neng melengas, ne ngak terbahu nek tineganaan na daan neg baalen ta.

Misalabuuk riin ni Christ

¹¹ Peddelendem niyu nud diin, gamu ne nga gena' Judeo, "su nga gena' nek tinuli'," laung pa nu ngag Judeo, neng miktawag ri se gegulingen nilan mismu ne ngak tinuli', ne senita pa tinuli' ne getaw. ¹² Sek panahun ketu mibelag amu gaid buwat ni Christ. Ne ngak tuwa' amu bu' gena' amu ne ngak sakup se nga getawan nek pimili' ned Diwata. Bu' nda' amu meruma ri se nga keligenan, neng mipesingkal ri se ngak saad ned Diwata tu se nga getawaan, bu' midleketubu'

amu rini seg benwa ne nda'irunik pedderama bu' nda'irunid Diwata. ¹³ Ma'ad nemuun, ri sek pekesalabuuk niyu ri ni Christ Jesus, gamu, neng milayu' ri sed Diwata, pipegaud na pebiyan sed dugu' ni Christ. ¹⁴ Ay si Christ mismu giining miguwit ri senita ne kelinaw pebiyan sek pekesalabuuk se ngag Judeo bu' gena' Judeo. Pebiyan se kemetainen, gineba'en suk paril neng mikepedlekuntra bu' migelet ri senilan. ¹⁵ Inawa'en su Kesugu'an ne ngag Judeo duma se ngak pemandu', arun mesalabuuk sud duwa' ne ngak tribu bu' mbaal neg begu ne getawan neng misalabuuk ri seniin mismu, seng maa' nini nek pebiyan, duuni kelinaw. ¹⁶ Pebiyan se kemetainen ritu se krus, gineba' ni Christ suk pedlekuntraay nilan; pebiyan se krus, pisalabuuk sud duwa' ne ngak tribu ri sek sala ne dlawas bu' inuwiten ilan puli' tu sed Diwata. ¹⁷ Aas mirini si Christ bu' migwali se Gempiya ne Gesuyen se kelinaw tu se dlaunan, seniyu ne nga gena' Judeo, neng milayu' buwat sed Diwata, bu' tu se ngag Judeo neng megaud ri seniin. ¹⁸ Pebiyan ri ni Christ dlaunan ta, ngag Judeo bu' nga gena' Judeo mekegbaal sek pekpegaud pebiyan sek sala ne Gispiritu tu seng metungenga'an ne Gama'.

¹⁹ Aas rayun, gamu ne nga gena' Judeo, gena' amu na maa' ne nga getaw neg buwat se dlain ne ngang nasud awas ngak tuwa'; tumu' nemuun maa' amu na ne nga getawan ned Diwata neng migbuwat sek sama neng nasud bu' misakup ri sek penimalay ned Diwata. ²⁰ Binakud amu rema riin sek penligen pebiyan se nga gapustulis bu'

ngak propeta, bu' se gimputanti nek penligen neg batu ne giin si Christ Jesus mismu. ²¹ Giin sung migbakud ri sek tibuuk neg balay arun mpiindeg ini bu' mbaal neg bala'an nek templo nek tinudyan para se Ginu'u. ²² Riin sek pekesal-abuuk niyu ri seniin, binakud amu rema duma se dlaun ne ngang mektetu'u ritu se dlugar nek pikengelan ned Diwata pebiyan ri se Gispirituun.

3

Suk Terbahu ni Pablo para se nga Gena' Judeo

¹ Tendeng run nini gaku', si Pablo, sung miperisu para riin ni Christ Jesus para seniyu ne nga gena' Judeo, migampu' tu sed Diwata. ² Siguru gaid neng mikerenggeg amu ne sud Diwata riin se kepiyaan migbegay seg baalen keni ri senaan para se kepiyanan niyu. ³ Pirayag ned Diwata sung mi'edlud nek pelanuun bu' pisuunen nini ri senaan. (Miksulatu ne gempelek metendeng run nini, ⁴ ☆ bu' besaan niyu landunik sinulat'u, mesuunan niyu sung misabut'u metendeng se ginedlud ni Christ.) ⁵ Nud diin, nda' asuy tu se nga getaw sung mi'edlud keni, ma'ad pirayag ini nemuun ned Diwata pebiyan se Gispiritu tu se ngag bala'an ne nga gapustulisen bu' ngak propetaan. ⁶ Sung mi'edlud giin nini, nek pebiyan se gempiya ne gesuyen, su nga gena' Judeo duun naig bahinen duma se ngag Judeo se ngak pengumpiya ned Diwata; ngak sakup ilan sek sala ne dlawas bu' mekaambit sek saad ned Diwata pebiyan ri ni Christ Jesus.

☆ **3:4** 3.4-6: Colosas 1.26-27.

⁷ Mibaalu nek sesugu'en para se gempiya ne gesuyen tendeng se dlinain ne gasa ned Diwata, neg binegain ri senaan pebiyan se ga'emen. ⁸ Gaku' su dlabi ne gembaba' se dlaun ne nga getawan ned Diwata; tumu' sud Diwata migbegay ri senaan ne kehigeyunan sek pegwali tu se nga gena' Judeo se Gempiya ne Gesuyen me-tendeng se gendi' mesukud ne keratu' ni Christ, ⁹ bu' sek pekpe'ita' tu se dlaun ne nga getaw landuning mi'edlud nek pelanu ned Diwata. Sud Diwata, ne giin sung migbaal se dlaun ne ngag betang, nda'en perayag su ginedluren nek pelanu se dlaun neng minayan ne ngak panahun, ¹⁰ arun seng nemuun nek panahun, pebiyan sek simbaan, su ngag anghel neng minlegeseg bu' duuni kega'em ritu se dlangit mekesuun ri se dlaun nek tinawaan riin se dlainlain ne ngak pebiyan. ¹¹ Binaal ini ned Diwata sumala' se genda'i gekteben ne ketuyu'aan, nek tumanenen pebiyan ri ni Christ Jesus ne Ginu'u ta. ¹² Riin sek pekesalabuuk duma ni Christ bu' pebiyan ri sek pektu'u ta ri seniin, ndi' ita na mendek bu' duunik peksalig ta neng mekaatubang ri sed Diwata. ¹³ Aas, megandyu'u ri seniyu ne ndi' niyu dela'ay suk pedderama niyu tendeng ay migantusu para seniyu; ay dlaunan keni para se kepiyanan niyu.

Suk Petail ni Christ

¹⁴ Aas tendeng run nini minginluluru sek pegampu' ri se Gama', ¹⁵ ne giin sung migbegay seng metuud ne ngalan se dlaun ne ngak pamilya tu se dlangit bu' seg benwa. ¹⁶ Migampu'u

tu sed Diwata baal seng meketetingala ne ker-
 atu'en, arun peligenen niin su gispirituhanen
 niyu nek pekeetaw pebiyan se Gispirituun, ¹⁷ bu'
 migampu'u ne si Christ mekengel ri se gena'ena'
 niyu pebiyan sek pektu'u. Migampu'u ne suk
 pesingkalan run se dlaun neg binaal niyu giin
 suk petail, ¹⁸ arun gamu, duma se dlaun ne
 nga getawan ned Diwata, mekaangken ne ga'em
 sek peksabut bu' gendun kelambeg bu' kiyaba',
 gendun ketaas bu' keralem, suk petail ni Christ.
¹⁹ Wa'a, mesuunan siya niyu suk pekpetailen—
 isan pesi' ndi' ta pa ini mesabut gupiya—bu' aas
 pekpetileng amu ri se kina'iya ned Diwata.

²⁰ Para sed Diwata suk peksaya' tendeng se
 ga'emen ned diin senita, bu' giin sung mekegbaal
 ne dlabaw pa kampuun sek penengiin ta awas
 sek pegena'ena'en ta; ²¹ para sed Diwata suk
 peksaya' ned diin sek simbaan bu' ri ni Christ
 Jesus se dlaun nek panahun, tampan se genda'i
 gekteben! Metuman siya.

4

Suk Pekesalabuuk se Dlawas

¹ Aas megandyu'u rayun ri seniyu, miperisuu
 tendeng sek pekpenibeliu ri se Ginu'u: pedleke-
 tubu' amu sumala' sek pektawag ned Diwata
 ri seniyu. ² ✧ Pengmelipebeba'en amu ka-
 nunay, pengmelimiya'en, bu' pengmelipelug-
 baken. Pe'ita' niyu suk petail niyu pebiyan sek
 pegantus ri sek salasala. ³ Penentuway niyu neng
 mekpebilin suk peksalabuuk neg binegay ne

✧ 4:2 4.2: Colosas 3.12-13.

Gispiritu pebiyan se kelinaw neng miksalabuuk ri seniyu. ⁴ Duunik sala ne dlawas bu' sala ne Gispiritu, maa' run rema duunik sala nek pedderama bu' tendeng run nini, tinawag amu ned Diwata. ⁵ Duunik sala ne Ginu'u, sala nek pektu'u, sala neg bendyag; ⁶ duunik sala ned Diwata bu' giin su Gama' se dlaun ne nga getaw. Giin su Ginu'u se dlaunan, neng mikterbahu pebiyan se dlaunan, bu' riin se dlaunan.

⁷ Salasala ri senita mikerawat sek pinain neg begay sek pekpe'ita' gendun kemelibegain ni Christ. ⁸ ✧ Ay su kesulatan miktalu',

“Sek pekpagawen tu se dlangit

miguwit giin neng melaun ne ngad dinaap,

bu' binegayaan ne ngag begay su nga getaw.”

⁹ Na, landun mai gulugaan sek tinalu' keni, “Seng mikpagaw tu se dlangit?” Keni migulugan ne dlinumusad reli' giin guna tu se kinariyaleman neg benwa. ¹⁰ Aas suk sala ne dlinumusad ri sed diyalem neg benwa giin rema sung mikpagaw tu se kinetaasan ne dlangit, arun melaupen suk tibuuk ne dlangit bu' benwa. ¹¹ Bu' giin rema sung “migbegay ne ngag begay tu se nga getaw”; su ngad дума tinendu'en ne nga gapustulis, su ngad дума ngak propeta, su ngad дума ngang mengwawali se Gempiya ne Gesuyen, bu' su ngad дума ngak pastor, bu' ngang mentetendu'. ¹² Binaalen nini arun me'andam su nga getawan ned Diwata para sek terbahu se Christian nek pekpenibeli arun su dlawas ni Christ mengmeli-gen. ¹³ Bu' dlaunan ta mesalabuuk riin sek

✧ 4:8 4.8: Ngak Salmo 68.18.

pektu'u bu' riin sek sinuunan ta metendeng ri seg Bata' ned Diwata; bu' mbaal ita neng metandeng ne getaw maa' ri ni Christ, bu' mengmetileng ita maa' seniin. ¹⁴ Rayun gena' ita neng maa' ne nga gembata', ne enuren neg baled bu' peliren ne genus ne giin suk penendu'an ne nga getaw ne dlimbungan, bu' megunut se ngad duma ri sek sayep pebiyan sek pengilad neg binaal nilan. ¹⁵ Ma'ad, pebiyan sek pegasuy se kemetuuran bu' pekpe'ita' sek pekpetail tu sek salasala, kina'enlan tumulin ita se dlaun nek pebiyan riin ni Christ, ne giin su gulu. ¹⁶ ☆ Riin ni Christ, miksukep su dlaun ne ngag bahin bu' miksumpatsumpat su ngag bahin ne dlawas pebiyan se kada ne ngad delengu'an. Aas bu' kumuleg suk salasala neg bahin sumala' ri se ketendanaan, suk tibuuk ne dlawas tumulin bu' mbaal neng meligen pebiyan sek petail.

Sug Begu ne Ketubu' riin ni Christ

¹⁷ Aas se ngalan ne Ginu'u, penegulan'u amu: ndi' amu pekpeddayun sek pedleketubu' maa' ne nga gena' mektetu'u ne su ngak pengena'ena' nilan nda'ik paluun, ¹⁸ bu' su ngak penabut nilan riin se kerelem. Nda'irunik bahin nilan se ketubu' neg binegay ned Diwata, ay nda'irunik sinuunan nilan bu' metegas gupiyai gulu nilan. ¹⁹ Ndi' nilan betiken ne gempiid se isan landun; mikpetuyang ilan sek pegbinabeleng bu' seg imural nek pekpekihilawas se genda'irunik pekpegeng.

☆ **4:16** 4.16: Colosas 2.19.

²⁰ Ma'ad gena' maa'entu sung mitu'unan niyu metendeng ri ni Christ! ²¹ Mirenggeg na gaid niyu sung metendeng ri seniin, gisip ne ngak sumusunuren, tinendu'an amu se kemetuuran ned diin ni Jesus. ²² ✧ Aas beleng niyu sud daan nek pekeetaw niyu, neng mi'ita' sed daan niyu nek pedleketubu'. Sud daan nek pekeetaw niyu neng mikepedlaat ri seniyu pebiyan sek pegbaal seng melimbungen ne nga gayak. ²³ Kina'enlan duunik pegbegu ri sek pengena'ena' niyu, ²⁴ ✧ bu' kina'enlan mbaal neg begu suk pekeetaw niyu maa' sek pedluwas sed daan ne ngak suub niyu bu' seluken sug begu ne ngak suub niyu. Sug begu nek pekeetaw niyu neg binaal maa' se gawi' ned Diwata bu' mikpe'ita' seng metuud ne ketubu' neng metareng bu' bala'an.

²⁵ ✧ Aas ndi' amu na megbalus pa! Salasala ri seniyu kina'enlan megasuy seng metuud tu sed duma neng mektetu'u, tendeng ay dlaunan ta misakup ri se dlawas ni Christ. ²⁶ ✧ Bu' lengetan amu, ndi' niyu tugutay ne su dlanget niyu meguwit ri seniyu sek pekpekesala', bu' ndi' niyu pesendaway su dlanget niyu. ²⁷ Bu' ndi' niyu begayay neg higayun sung Menulay. ²⁸ Bu' meddaaw'a, kina'enlan melalia na meddaaw bu' penantua na sek pekterbahu, arun mengetubu'a seng metareng nek pebiyan bu' mekegabang'a se ngak pupus. ²⁹ Ndi' amu pektuntul neng mekepedlaat bu' ndi' pektuntul amu na run se landuning mekelengas se nga getaw, arun se

✧ **4:22** 4.22: Colosas 3.9. ✧ **4:24** 4.24: a Colosas 3.10. b Su Getaran se Dlaunan 1.26. ✧ **4:25** 4.25: Zacarias 8.16. ✧ **4:26** 4.26: Ngak Salmo 4.4 (LXX).

landunik tinuntul mu mekegbegay ne kepiyanan ri se ngang menginengeg ri seniyu. ³⁰ Ndi' niyu tugutay neng megu'ul sug Bala'an ne Gispiritu ned Diwata; tendeng ay su Gispiritu ned Diwata giin su gilelaan ne gamu niin na, suk peniyagal ne seng mateng ne Gendaw, luwasen amu ned Diwata. ³¹ Beleng niyu su dlaun nek pekemelaat be'et, pekesepek, bu' pedlanget. Ndi' amu na pekpemelu'ay awas pektampela'ay awas pedlegemetay. ³² ☆ Tumu', pekpekemelengas amu, bu' pengmelumbaui amu ri sek salasala, bu' pekpinasayluway amu, maa' sek pekpasaylu ned Diwata ri seniyu pebiyan ri ni Christ.

5

Pedleketubu' riin sed Delaag

¹ Tendeng ay ngak pinetail amu ma ne nga gembata' ned Diwata, kina'enlan penentuway niyu neng maa' ri seniin. ² ☆ Kina'enlan medleketubu' amu ri sek petail maa' sek pekpetail ni Christ ri senita bu' piniyalen su ketubu'en maa' neng memut ned dulang bu' dinulang neng mekepedleliyag ri sed Diwata.

³ Tendeng ay nga getawan amu ned Diwata, ndi' mbaya' neng medderengeg ned duunig imural nek pekpekihilawas awas kelemu' awas kerelaw ri seniyu. ⁴ Awas ndi' mbaya' neng mektuntul amu ne ngang melaat, ginengeg, awas melaaten ne nga dlemet. Tumu', mekpesalamat amu ri sed Diwata. ⁵ Mekesiguru amu ne

☆ **4:32** 4.32: Colosas 3.13. ☆ **5:2** 5.2: Exodo 29.18; Ngak Salmo 40.6.

nda'iruni isan sala neg imural nek pekpekeghilawas, melemu', awas merelaw neng mekepenunud sek Pedlegeri'an ni Christ bu' ned Diwata. (Ay su kerelaw sala nek pebiyan sek peksimba ri se ngad diwatadiwata.)

⁶ Ndi' amu pekpelimbung se isan ta pebiyan seg binural ne ngak tuntul, ay tendeng run nini, su dlanget ned Diwata mateng tu se nga genda'pektuman ri seniin. ⁷ Aas ndi' amu pedduma se nga getaw keni. ⁸ Nud diin gamu mismu riin se kereleman, ma'ad seng mibaal amu na ne nga getawan ne Ginu'u, gamu riin na se kerelaag. Aas kina'enlan medleketubu' amu maa' ne nga getaw neng misakup ri se kerelaag, ⁹ ay sug bunga se kerelaag migbegay neng melaun ne ngag bunga ne kepiyanan, pekemetareng, bu' kemetuuran. ¹⁰ Penantu amu neng meketu'un landuning mekepedleliyag ri se Ginu'u. ¹¹ Ndi' amu peddumaruma se nga genda'ik paluun neg binaal ne nga getaw, su ngag betang ned diin se kereleman. Tumu', uwit niyu ilan ri se kerelaag. (¹² Mekepepiid gupiya isan gani' suk pektuntul metendeng se ngag betang neg binaal nilan ri seng me'edlud.) ¹³ Bu' seng me'uwit su dlaun ne ngag betang riin se kerelaag, mperayag rayun gupiya sung metuud ne kina'iya nilan; ¹⁴ ay isan landunig betang neng miperayag gupiya mbaal ned delaag. Aas tinalu' ini,

“Pngmataa na, neng militulugen,
 bu' pegbuwat'a buwat se ngang mimatay,
 bu' relaagan'a ni Christ.”

¹⁵ Aas pedlekilaaw amu gupiya pekendun niyu run sek pedleketubu'. Ndi' amu medleketubu' maa' ne getaw ne genda'ik sinuunaan, ma'ad maa' neng metaw ne nga getaw. ¹⁶ ✧ Gamit niyu su kada kehigeyunan sek pegbaal neng melengas, tendeng ay melaat su nga getaw se ngak panahun kenii. ¹⁷ Aas ndi' amu rayun meginengeg, ma'ad penentuway niyu neng mesuunan landuni dliyagan ne Ginu'u neg baalen niyu.

¹⁸ Ndi' amu megbinabeleng ay mekedlaat ma'aray ini ri seniyyu; tumu', tugutay niyu su Gispiritu neng medlegeseg ri seniyyu. ¹⁹ ✧ Seng mektuntul amu ri sek salasala seniyyu, gamit niyu su ngak talu' se ngak salmo, ngak talu' se nga kanta metendeng ri sed Diwata, bu' ngad duma ne ngak talu' se nga kanta sek peksaya' ri sed Diwata; penlekanta amu se nga kanta bu' ngak salmo tu se Ginu'u ned duunik peksaya' ri seniin. ²⁰ Ri se ngalan ne Ginu'u ta ne si Jesus Christ, pekpesalamat amu kanunay para se kada neg betang ri sed Diwata ne Gama'.

Su ngak Sawa bu' ngag Bana

²¹ Pekpesakup amu tu sek salasala seniyyu tendeng sek pektamed niyu ri ni Christ.

²² ✧ Ngak sawa, pekpesakup amu tu se ngag bana niyu maa' se Ginu'u. ²³ Ay sug bana duuni ketengeren ri sek sawaan maa' rema ni Christ duuni ketengeren ri sek simbaan; bu' si Christ mismu giin sung Menleluwas sek simbaan, neng maa' se dlawasen. ²⁴ Aas su ngak sawa kina'enlan

✧ **5:16** 5.16: Colosas 4.5. ✧ **5:19** 5.19-20: Colosas 3.16-17.

✧ **5:22** 5.22: Colosas 3.18; 1 San Pedro 3.1.

mekpesakup gaid tu se ngag bana nilan maa' nek simbaan neng mikpesakup ri ni Christ.

²⁵ ✧ Ngag bana, petail niyu su ngak sawa niyu maa' sek pekpetail ni Christ ri sek simbaan bu' miktudyan ri se ketubu'en para run nini. ²⁶ Binaalen nini arun sek pektudyan sek simbaan tu sed Diwata pebiyan sek talu'en, tubusen ini limpiyuway pebiyan sek pegugas ri sek tubig, ²⁷ arun tudyanen suk simbaan para seniin mismu ri se dlaun ne kaaneg—dlimpiyu bu' ndi' mpemura, nda' penlepak, awas mengeret awas isan landun ne ndi' melengas. ²⁸ Kina'enlan su ngag bana mekpetail ri se ngak sawa nilan maa' sek pekpetail nilan ri se gegulingen nilan ne dlawas. Sug bana neng mikpetail ri sek sawaan mikpetail ri se gegulingenen. (²⁹ Nda'irun ri senita neng medlegemet ri se gegulingen ta ne dlawas. Tumu', pe'aanen ta ilan bu' ketaan ta ilan maa' seg binaal ni Christ tu sek simbaan; ³⁰ ay sakup ita ma ri se dlawasen.) ³¹ ✧ Sumala' sek tinalu' ri se kesulatan, “Seng maa' nini ne keterengan su dlai meleng ri se gama'en bu' gina'en bu' tumipung ri sek sawaan, bu' gilana duwa' mbaal nek sala.” ³² Duuning mi'edlud neng meralen ne kemetuuran nek pirayag ri se kesulatan keni, ne sek peksabut'u run, keni migulugan seg rilasyun ni Christ bu' sek simbaan. ³³ Ma'ad keni para rema riin seniyu: kada neg bana kina'enlan mekpetail ri sek sawaan maa' se gegulingenen, bu' su kada nek sawa kina'enlan mektamed ri seg banaan.

✧ **5:25** 5.25: Colosas 3.19; 1 San Pedro 3.7. ✧ **5:31** 5.31: Su Getaran se Dlaunan 2.24.

6

Nga Gembata' bu' ngang Megulang

¹ ✧ Nga gembata', gisip ne nga Christian ketendanan niyu suk pektuman ri se ngang megulang niyu, ay giin nini su ginsaktu neg betang neg baalen niyu. ² ✧ “Pegbesaay mu su gama' mu bu' gina' mu.” Giin nini su guna nek sugu' nek pirumanan nek saad: ³ “arun gempiya su kebetang mu ri se dlaunan, bu' meksipayat su ketubu' mu rini seg benwa.”

⁴ ✧ Ngang megulang, ndi' niyu pesepekay su nga gembata' niyu. Tumu', lumu niyu ilan duma se Christian nek pekpemaag bu' pekpemandu'.

Nga Gulipen bu' nga Gegalen

⁵ ✧ Gamu ne nga gulipen, mbaya' neng mektamed amu ri se nga gegalen niyu bu' mektuman amu gaid. Bu' baal niyu ini se genda'ik pekpelaunglaung na run. Mbaya' baalen niyu suk tinalu' nilan, isan sek pegbaal niyu sek tinalu' ni Christ. ⁶ Baal niyu ini gena' na run bu' megenleng ilan ri seniyou, tendeng ay liyagan niyu nek siya'en amu nilan; bu' ndi' gisip nga gulipen ni Christ, baal niyu su dliyagan ned Diwata seng metinuuren. ⁷ Baal niyu sug baalen niyu gisip nga gulipen duma se dleliyag, maa' neng minibeli amu ri se Ginu'u, bu' gena' se nga getaw na run. ⁸ Peddelendem niyu ne gentiyan ne Ginu'u suk salasala ri senita, gulipen ma

✧ **6:1** 6.1: Colosas 3.20. ✧ **6:2** 6.2-3: Exodo 20.12; Deuteronomio 5.16. ✧ **6:4** 6.4: Colosas 3.21. ✧ **6:5** 6.5-8: Colosas 3.22-25.

awas gena', para seng melengas nek terbahu neg binaal ta.

⁹ ☆ Bu' gamu ne nga gegalen, seng maa' run rema nek pebiyan baal niyu ini tu se nga gulipen niyu. Ndi' niyu ilan pengulega'ay. Peddelendem niyu ne gamu bu' su nga gulipen niyu misakup ri sek sama ne Gegalen ritu se dlangit, neng megukum ri sek salasala pebiyan sek sama nek sukuran.

Suk Tibuuk ne nga Kegemitan ned Diwata

¹⁰ Se ketapusan, pengmeligen amu riin sek pekesalabuuk niyu duma se Ginu'u pebiyan ri se gembagel ne ga'emen. ¹¹ Seluk niyu su dlaun ne nga kegemitan para se gubat neg binegay ned Diwata ri seniyou arun mekebareg amu kuntra seng melaat ne ngak pengilad neng Menulay. ¹² Ay gena' ita kinumuntra para se nga getaw ma'ad kinumuntra se gispirituhanen ne nga ga'em ri se dlangit, se nga geseg, se ngang mingetendanan, bu' se ngang melaat ne ga'em neng midlegeseg sek panahun se kerelem rini seg benwa. ¹³ Aas seluk niyu nemuun su kegemitan ned Diwata! Rayun seng mateng su gendaw se kelaatan, mekesukul amu se ngak peksulung se kuntra niyu; bu' peketubus niyu sumukul tampan se ketapusan, mekpebilin amu gusay neng meligen.

¹⁴ ☆ Aas pengandam amu: gamit niyu su keme-tuuran gisip baling riin se gawak niyu, duma sek pekemetareng gisip penending ri se geddeb

☆ **6:9** 6.9: a Colosas 4.1. b Deuteronomio 10.17; Colosas 3.25.

☆ **6:14** 6.14: a Isaias 11.5. b Isaias 59.17.

niyu, ¹⁵ ✧ bu' seluk niyu maa' nek sapatu suk pegandam sek pegasuy se Gempiya ne Gesuyen se kelinaw. ¹⁶ Se dlaun nek panahun uwit niyu suk pektu'u gisip dlasag; ay pebiyan run nini mekepaleng amu se dlaun neng midliga' ne gepasan nek pana' neng Menulay ri seniyu. ¹⁷ ✧ Bu' dawat niyu su keluwasan gisip hilmit, bu' suk talu' ned Diwata gisip kalis neg binegay ne Gispiritu ri seniyu. ¹⁸ Baal niyu dlaunan keni ri sek pegampu', penengi amu ne gabang ri sed Diwata. Pegampu' amu se dlaun nek panahun, sumala' sek pegunut ne Gispiritu. Tendeng run nini ne keterengan pegbantay amu bu' ndi' amu penuga'; pegampu' amu kanunay para se dlaun ne nga getawan ned Diwata. ¹⁹ Bu' pegampu' amu rema para senaan, ne sud Diwata megbegay ri senaan neng minsahi ne andam'u wali, bu' se genda'i gendek me'asuy'u sung mi'edlud ri se Gempiya ne Gesuyen. ²⁰ Para ma'aray se Gempiya ne Gesuyen keni, mibaalu nek suplinti, isan keniu nemuun sek perisuwan. Aas, pegampu' amu ned duun siyai kebelu'u sek pegasuy run nini, ay keni kina'enlan gaid asuy'u.

Su Ketapusan ne ngak Pengumusta

²¹ ✧✧ Na, si Tikicus, suk pinetail ta nek pated bu' metinuuren nek sesugu'en ri seg baalen ne Ginu'u, giining mekpesuun ri seniyu se dlaun ne gesuyan metendeng ri senaan, arun mesuunan niyu su kebetang'u. ²² Aas sinugu'u giin meriin

✧ **6:15** 6.15: Isaias 52.7. ✧ **6:17** 6.17: Isaias 59.17. ✧ **6:21** 6.21: Su Ngak Pimbaal 20.4; 2 Timoteo 4.12. ✧ **6:21** 6.21-22: Colosas 4.7-8.

seniyu arun tebalan amu metendeng se dlaunan nami rini bu' sek pegulikseg ri seniyu.

²³ Sud Diwata ne Gama' bu' su Ginu'u ne si Jesus Christ megbegay siya ne kelinaw tu se ngang mektetu'u, bu' petail дума sek pektu'u.

²⁴ Su kepiya ned Diwata mperiin siya se dlaun neng mikpetail kanunay ri se Ginu'u ne si Jesus Christ дума sek pekpetail ne genda'i kemetain.

Daal da ini.

Sug Begu Ne Kalegenan
New Testament in Northern Subanen

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Subanen, Northern)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

193ab46e-61e8-52e1-92f4-944939f948dd